Verslag CSW66 (14 – 25 maart 2022)

Samenvatting

- De 66e zitting van de VN Commission on the Status of Women (CSW66) vond tussen 14 en 25 maart 2022 in hybride vorm plaats (deels bij de Verenigde Naties in New York).
- CSW is hét VN-orgaan dat zich bezighoudt met gendergelijkheid en de rechten van vrouwen en meisjes en jaarlijks een slotverklaring uitonderhandelt over een prioriteitsthema, afkomstig uit het in 1995 overeengekomen *Beijing Platform for Action* (BPfA).
- Het centrale thema dit jaar was *Achieving gender equality and the empowerment of all women and girls in the context of climate change, environmental and disaster risk reduction policies and programmes*. Het was de eerste keer dat een intergouvernementeel forum aanbevelingen aannam over de nexus tussen gendergelijkheid en klimaatactie.
- Namens het Koninkrijk werd de CSW dit jaar fysiek bijgewoond door Robbert Dijkgraaf, minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Virtueel waren ook de minister-president van Aruba, Evelyn Wever-Croes en de minister-president van St. Maarten, Silveria Jacobs aanwezig.
- Ondanks stevige tegendruk op gendergelijkheid en seksuele reproductieve gezondheid en rechten (SRGR), alsmede uiteenlopende visies op klimaatonderwerpen binnen de VN, heeft de Commissie op 25 maart Agreed Conclusions aangenomen die oproepen tot een gender-responsieve aanpak van klimaatverandering, en waarin sterke taal op Nederlandse prioriteiten is opgenomen, zoals SRGR, betekenisvolle jongerenparticipatie, steun aan vrouwenorganisaties en de rol van mannen en jongens in de strijd voor gendergelijkheid.
- Als onderdeel van het EU-onderhandelingsteam speelde Nederland een rol als hoofdonderhandelaar op onderwerpen als onderwijs, sociale gendernormen en de rol van jongens en mannen.
- Het conflict in Oekraïne was prominent aanwezig in het algemene debat van CSW66. Naast veroordeling van Russische agressie in het Koninkrijkstatement, nam het Koninkrijk deel aan verschillende initiatieven over de impact van conflict op vrouwen en meisjes (in Oekraïne), waaronder een EU ministeriële verklaring, een cross-regionale verklaring op initiatief van de VS (met meer dan 70 ondergetekenden) en het co-sponsorschap van een Canadees *side event* (i.s.m. Letland en Oekraïne).

Officiële bijeenkomsten

Met deelname van bewindspersonen

- Premier Wever-Croes van Aruba en Minister Dijkgraaf spraken een gezamenlijke hybride verklaring uit namens het Koninkrijk der Nederlanden. In het statement typeerden zij de klimaatcrisis als één van de grootste uitdagingen van de huidige tijd, waardoor vrouwen en meisjes disproportioneel hard getroffen worden. Tegelijkertijd zijn vrouwen en meisjes niet evenredig betrokken bij (besluitvorming over) klimaatoplossingen. Beide bewindspersonen pleitten dan ook voor de volledige, evenredige en betekenisvolle deelname van vrouwen en meisjes.
- Premier Jacobs van Sint Maarten sprak tijdens de ministeriële rondetafelbijeenkomst op 15 maart via een videoboodschap over het thema *"Women's voice and agency: good practices towards achieving women's full, equal and meaningful participation and decision-making in the context of climate change, environmental and disaster risk reduction policies and programmes".*
- Minister Dijkgraaf nam tevens deel aan een bijeenkomst over geweld tegen vrouwen in de politiek, georganiseerd door de Voorzitter van de Algemene Vergadering, een informele bijeenkomst van de UN LGBTI Core Group (mede-georganiseerd door Nederland) en een werklunch over de inzet op LHBTI met de EU-delegatie, VN-vertegenwoordigers, Argentinië, Zuid-Afrika en Kaapverdië.
- Minister Dijkgraaf voerde bilaterale gesprekken met zijn *counterparts* van Zweden, Marokko en Argentinië. Daarnaast sprak hij en marge van andere bijeenkomsten onder meer met *counterparts* uit Frankrijk, België, Kaapverdië, Zuid-Afrika en met Eurocommissaris Dalli.

Side events

- *Amplifying women & youth initiatives to combat climate change: solutions and best practices*

  Op 15 maart organiseerde het Koninkrijk in samenwerking met Women Engage for a Common Future; de Jonge Klimaatbeweging; Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis; en de Nederlandse VN-Vrouwenvertegenwoordiger Enaam Ahmed Ali dit side-event, met deelname van minister Dijkgraaf. Centraal stond de vraag hoe de stem van vrouwen en meisjes en hun maatschappelijke organisaties in het klimaatdebat te laten

doorklinken en ze beter te betrekken bij (besluitvorming over) klimaatoplossingen, met de nadruk op een uitwisseling van uitdagingen én best practices.

- *Strengthening labour rights through cross-movement collaborations - trade unions, sex workers' organisations and feminist groups*
  Op 18 maart organiseerde het Koninkrijk samen met o.a. het Count Me In! Consortium en Nieuw-Zeeland voor het derde opeenvolgende jaar een side-event over de rechten van sekswerkers. Tijdens deze bijeenkomst benadrukten sprekers het belang van wetgeving die sekswerkers beschermt, het decriminaliseren van sekswerk en dat sekswerk niet mag worden verward met mensenhandel.

Onderhandelingen

Nederlandse inzet

Hoofdpunten voor Nederland waren:

1. Het benadrukken van de naleving van alle mensenrechten van alle vrouwen en meisjes;
2. Sterke positie van het maatschappelijk middenveld.

Prioriteiten hierbij waren:

- Een gender-transformatieve aanpak van de klimaatcrisis (d.m.v. contextanalyses, gelijke toegang tot en zeggenschap over middelen en kennis, adresseren van de verdeling van zorg- en huishoudelijke taken, investeringen in basisvoorzieningen, infrastructuur, onderwijs en sociale zekerheid);
- Een intersectionele benadering van klimaatverandering, -mitigatie en –adaptatie waarbij aandacht is voor de effecten van klimaatbeleid en -verandering op bestaande ongelijkheden;
- Een toename van de volwaardige, gelijkwaardige en betekenisvolle deelname van vrouwen en meisjes (inclusief uit gemarginaliseerde groepen en specifiek ook jongeren) aan nationale en internationale klimaatprocessen;
- Het adresseren van genderstereotypen onderliggend aan discriminatie en seksueel en gendergerelateerd geweld;
- Politieke steun en directe financiering voor (jongeren-) feministische en vrouwenrechtenorganisaties;
- Specifieke aandacht voor risico's voor mensenrechtenverdedigsters en vrouwelijke journalisten en hun bescherming;
- Het benadrukken dat SRGR van cruciaal belang zijn bij klimaatadaptatie en -mitigatie;
- Stimulerende maatregen voor meer meisjes in *science, technology, engineering and mathematics* (STEM) - educatie en - sectoren gericht op de ontwikkeling van duurzame technologie t.b.v. de groene transitie en/of onderzoek naar (de effecten van) klimaatadaptatie aan en –mitigatie;
- De rol van mannen en jongens als partners bij de inzet op gendergelijkheid.

Deze punten werden in EU-verband naar voren gebracht in de onderhandelingen.

Algemene opmerkingen

- Vanwege de aanhoudende sterke regressieve druk op gendergelijkheid door conservatieve lidstaten (de genderbacklash die al enige jaren speelt), verliepen de onderhandelingen moeizaam, doch minder stroef dan voorgaande jaren vanwege de fysieke modaliteiten en de aanpak van de Duitse facilitator.
- Inhoudelijk bleek de EU/Nederlands inzet op veel punten lastig te verenigen met de inzet van conservatieve spelers op soevereiniteit en traditionele familiewaarden.

Slotverklaring: Agreed Conclusions

Geen achteruitgang, met significante winstpunten

- Ondanks de stevige onderhandelingen lukte het op verschillende punten niet om voortgang te behalen t.a.v. eerdere CSW-teksten.
- CSW66 markeert de eerste keer dat over gendergelijkheid in de context van klimaatverandering, milieuvervuiling en *disaster risk reduction* werd onderhandeld bij de CSW. De slotverklaring bevat een aantal belangrijke winstpunten:
    - De slotverklaring legt het verband tussen klimaatverandering, gendergelijkheid en seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR), en erkent de impact van klimaatverandering op de toegang tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg en diensten. Seksuele en reproductieve gezondheid (SRG) heeft voor het eerst een plek gekregen in de inleidende paragrafen.

- Voor het eerst in de CSW-geschiedenis zijn referenties naar vrouwelijke journalisten en *women media workers* opgenomen in de eindtekst;
- De tekst bevat nieuwe taal over o.a. het tegengaan van represailles tegen mensenrechtenverdedigers die zich inzetten voor milieu en klimaat; het tegengaan van seksueel en gender-gerelateerd geweld *online and offline*; en de financiering van vrouwenrechtenorganisaties. T.o.v. de slotverklaring van vorig jaar bevat de tekst ook *meer* referenties aan mensenrechten en gemarginaliseerde groepen.
- De rol van het maatschappelijk middenveld en expliciet ook de actieve en betekenisvolle deelname van jongeren aan het debat over klimaatverandering is sterk verankerd in de tekst.
- Taal over het betrekken van mannen en jongens is versterkt met referenties aan hun rol in het tegengaan van genderstereotypen en seksisme, en een vermelding van het belang van onderwijs over respectvolle relaties.
- De taal over de centrale rol van de traditionele familie heeft een minder prominente plek gekregen in de eindtekst dan in voorgaande jaren.
- Vrouwelijke mensenrechtenverdedigers werden voor het derde opeenvolgende jaar genoemd in de Agreed Conclusions.

Methods of Work en Resoluties

- Naast de onderhandelingen rondom de slotverklaring, stond er tijdens de CSW66 ook de aanname van de *Methods of Work* op de agenda, waarin wordt besloten over de CSW-modaliteiten voor de komende jaren. Mede dankzij inspanningen van de EU is de tekst rondom mogelijkheden voor deelname van het maatschappelijk middenveld versterkt, en wordt de Commissie aangemoedigd de komende jaren een jeugdforum te organiseren met jongerenvertegenwoordigers van VN-lidstaten. Daarnaast heeft de CSW een resolutie aangenomen ter voorbereiding van het 30e jubileum van het Beijing Platform for Action in 2025.
- De CSW-resoluties over *"The release of women and children taken hostage, including those subsequently imprisoned, in armed conflicts"* en *"Women, the girl child and HIV and AIDS"* werden niet opnieuw uitonderhandeld maar werden met *technical roll-overs* van voorgaande jaren aangenomen.

Inbreng maatschappelijk middenveld

- Het Nederlands maatschappelijk middenveld werd tijdens de CSW nauw betrokken. Net als voorgaande jaren was een vertegenwoordiger van het maatschappelijk middenveld, dit jaar Sanne van de Voort van Women Engage for a Common Future (WECF), opgenomen in de delegatie.
- Middels een ngo-briefing met deelname van Minister Dijkgraaf en een dagelijks bijpraatmoment tijdens de twee CSW-weken, werd ook het bredere Nederlands maatschappelijke middenveld betrokken bij de voortgang van de onderhandelingen.

Vooruitblik CSW67

- Tijdens de slotsessie van CSW66 op 25 maart werd tevens de 67e zitting van de CSW ingeluid. Zuid-Afrika, Duitsland, Argentinië en Letland zullen wederom deel uitmaken van het CSW bureau. De *Asia-Pacific Group* beraadt zich nog op hun kandidaat voor het Bureau en zal dit spoedig bekend maken.
- Het prioriteitsthema van CSW67 is: *Innovation and technological change, and education in the digital age for achieving gender equality and the empowerment of all women and girls.*